

УДК 330.43

**УЗГОДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ
І ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ
АСПЕКТ⁸**

Скидан О.В. д.е.н.

Житомирський національний агроекологічний університет

На сучасному етапі трансформації соціально-економічної системи і розвитку ринкових інститутів суспільство зіткнулося з проблемою різкого загострення протиріч між необмеженістю зростання потреб господарюючих суб'єктів і обмеженою здатністю національного природно-ресурсного потенціалу повною мірою забезпечити їх.

Метою дослідження є виявлення сутності протиріч екологічних і економічних інтересів господарюючих суб'єктів, що загострюються в умовах розвитку ринкової економіки, і розробка механізму їх узгодження шляхом розвитку і вдосконалення інституційного середовища.

Інституційний підхід розглядає складні важко вирішувані протиріччя і способи їх подолання через функціонування інститутів. Специфіка функціонування інститутів в рамках еколого-економічної системи полягає в тому, що вони покликані регулювати еколого-економічні відносини, в які вступають господарюючі суб'єкти, і узгоджувати їх суперечливі інтереси методом екологізації, тобто шляхом трансформації формальних інститутів раціонального природокористування в неформальні, які забезпечують реальну еколого-економічну стійкість.

Інституціоналізація еколого-економічних відносин, що проявляється через взаємозв'язок екологічних і економічних

⁸ Дослідження виконувалося за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих як грант Президента України.

інтересів, є процесом становлення нових, перетворення вже існуючих формальних інститутів в неформальні, які сприяють екологізації економічних інтересів і усуненню неефективних, застарілих правил і норм поведінки господарюючих суб'єктів, що перетворюються на джерело опортунізму і середовище формування інституційних пасток.

Реалізація екологічного інтересу можлива лише шляхом трансформації встановлених суспільством формальних інститутів в неформальні – в традиції, моральні норми і звички екологічно орієнтованої поведінки. Саме цей процес є найбільш складним при формуванні інституційного середовища еколого-економічних відносин.

Аналіз системи формальних інститутів державного регулювання еколого-економічних протиріч, що склалася, показує, що цей механізм теж вимагає вдосконалення. Підприємствам вигідніше забруднювати довкілля, а не вкладати ресурси в природоохоронні заходи. Тому потребує розвитку і доопрацювання правове забезпечення економічного регулювання природокористування, регламентації дозвільної діяльності і плати за негативну дію на довкілля.

Таким чином, інститути еколого-економічної системи покликані регулювати еколого-економічні стосунки, в які вступають господарюючі суб'єкти, і узгоджувати їх суперечливі інтереси методом екологізації. Шляхом трансформації формальних інститутів в неформальні можуть бути забезпечені раціональне природокористування, відтворення ресурсів і збереження якості довкілля, що формуватиме передумови для стійкого розвитку економіки.